

Finansdepartementet

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning om digitala nät (Fi2026/00350)

Övergripande synpunkter

Region Kalmar län delar uppfattningen att förordning om digitala nät i ska följas, för att underlätta för en gemensam inre marknad och undvika nationellt avvikande regler.

Förslaget till förordning om digitala nät medför ett väldigt omfattande regelverk och innebär även att detta omfattande regelverk ska harmonisera och komplettera andra närliggande befintliga och kommande regelverk. Detta samtidigt som det i förslaget finns en hel del möjligheter att ange specifika regelverk, inom exempelvis nationellt mandat, gör tolkningar svåra och bidrar sällan till goda investeringsförutsättningar. Förordningen om digitala nät kan med fördel kompletteras med en vägledning för genomförande av regelverk och planerade skärpningar av regelverket.

Vidare kan harmonisering av radiospektrum leda till en gemensam inre marknad för mobilnät, andra trådlösa tekniker och satellitkommunikation. Detta kan ge tillgång till en större marknad och bli en konkurrensfördel jämfört med fasta nät, där reglerna för harmonisering i förslaget är mindre omfattande och kan ta längre tid att genomföra.

Förslaget saknar ett tydligt perspektiv som utgår från den digitala användningen hos invånare, näringsliv och inom infrastrukturer för transporter, energi med mera. vilka är sektorer som skapar värde vilket möjliggör en starkare konkurrenskraft och regionala utveckling. Digitala nät ger förutsättningarna för att göra informationssamhällets tjänster och digitala tjänster tillgängliga för invånare och företag, i hela länet, att använda genom att tillgodose en sömlös och säker kedja av digitala nät. Genom utveckling av regelverk och finansieringsinstrument ges marknadspotential, planeringsförutsättningar och incitament att utveckla digitala nät för att tillgodose den digitala användningens behov av ”end-to-end”-kommunikationstjänster, tillgång till data, tillgång till informations-samhällets tjänster och digitala tjänster samt hantera behörighet och autentisering av användare varför dessa behov tydligare bör vara vägledande och inkluderade i förslaget.

Stärka den regionala utvecklingen

Den digitala omställningen kommer vara en integrerad del i samhällets dagliga verksamheter och utveckling, vilket förändrar förutsättningar för affärsmodeller, konkurrensförmåga, värde- och leveranskedjor, samhällsstrukturer och tillgång till kapital och kompetenser. Det skapar förändrade mönster, förutsättningar och prioriteringar för hur vi arbetar, bor, lever, reser, konsumerar som individer.

Utvecklingen av sakernas internet kommer vara drivande i kommande användning och behov. Vertikala industrier kommer bidra med både ökad betalningsvilja och investeringar för digitala nät.

Den samlade efterfrågan på digitala tjänster förändras mycket snabbt och ställer kontinuerligt större krav på kvalitet, kvantitet och tillgänglighet. Invånare, besökare såväl som små- och medelstora företag i mindre tätorter och utanför tätorter har samma behov av goda förutsättningar för digitalisering, valfrihet mellan leverantörer och tillgång till digitala tjänster för att kunna leva och verka i hela Kalmar län.

Region Kalmar län ser behov av att stärka enskilda användares ställning inom digital identitet, säkra betalningar, ökad enkelhet och tydliga rättigheter både vid problem med tjänst och byte av leverantör.

Region Kalmar län ser stort behov av ökad homogenisering, harmonisering och standardisering av infrastrukturens funktionalitet, kvalitet och stabilitet. Det bidrar till digital inkludering, näringslivets konkurrenskraft och omställning av samhället i hela landet.

Informationssamhällets tjänster och digitala tjänster ska kunna levereras i alla nät i alla geografiska områden och regelverk bör gälla för alla digitala nät. Med ambitionen att stödja sektorn för elektroniska kommunikationer och underlätta särskilt för mindre nätägare riskerar förutsättningarna för digital omställning försvagas på landsbygden, inklusive i mindre tätorter.

Region Kalmar län vill betona att digitala nät ska ses som ett helt samverkande system för att uppnå goda effekter och en sömlös konnektivitet till nytta för användning av invånare och företag samt offentliga digitala tjänster.

För Region Kalmar län är det viktigt att fast och trådlös infrastruktur ses som komplement till varandra. Överföringsteknikerna har olika egenskaper, och uppfyller därför många gånger olika behov. Ett sådant synsätt innebär även att det nät av noder som är kärnan i systemet för konnektivitet får större betydelse, möjliggör virtualisering av nät och ger bättre tillgång till data.

Den regionala utvecklingen behöver samla den digitala användningen, identifiera behov av informationssamhällets tjänster, digitala tjänster och digital omställning, nu och för framtiden, samt koppla det till inomregionala skillnader och marknadsförutsättningar. Behoven bör vara vägledande för att identifiera brister i den digitala infrastrukturen och adekvata åtgärder. Därefter bör marknaden och det offentliga tillsammans verka för att nivån på systemet motsvarar nuvarande och framtida behov. Brister bör kommuniceras med berörda myndigheter och marknadsaktörer för att hitta hållbara lösningar och där flexibla finansiella instrument är viktiga.

Ur ett regionalt utvecklingsperspektiv bör utgångspunkterna för att utröna behov, krav och åtgärder vara:

- Tillgänglighet (när, vart och för vem)
- Tillförlitlighet (kvalitetsmätt, fördröjning, back-up kraft med mera)
- Nät av noder (kapacitet och prestanda i aktiva nätdelar)
- Robusthet och redundans (vilka fysiska åtgärder behövs för att vidhålla stabilitet i systemet)
- Säkerhet (integritet, dataskydd, fysisk säkerhet, cybersäkerhet med mera)
- Enkelhet för användaren (tillgänglighetsdirektiv, portabilitet, prisnivåer, digitala rättigheter)

Om förslaget till förordning om digitala nät

Förslaget till förordningen om digitala nät anser Region Kalmar län saknar ett tydligt användningsperspektiv och detta gör att framtida utmaningar för konnektivitet och digitala nät inte får tillräckligt utrymme och prioritet i förslaget. De befintliga och framtida digitala näten ska hantera, tillgängliggöra och säkerställa så de behov och krav som utvecklas genom framtida användning av informationssamhällets tjänster, digitala tjänster och vilka bidrar till digital omställning tillgodoses på ett för användaren kostnadseffektivt sätt som stärker en hållbar regional utveckling för i en samhällsekonomiskt.

Användaren ska kunna utveckla sin digitala användning för att skapa värde och nytta samt bidra till förbättrad konkurrenskraft. Tyvärr blir intrycket av förslaget om digitala nät att i lite för omfattning baseras på att utveckla regelverket för en marknad för elektroniska kommunikationer och inte för digitala nät samt att förslaget inte utformas för att underlätta digital omställning som ska ge ökad medborgarnytta, bättre välfärd, stärkt konkurrenskraft, höjd säkerhet och minskad administration.

Gällande ” wholly or mainly, for the purpose of providing electronic communications services or information society services available to the public,”

Region Kalmar län ser att regelverkets tillämpningar, i stället för att utgå från om elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster är publika eller inte, bör utgå från att om det berörda digitala nätet används för att tillgängliggöra eller tillhandahålla någon enda form av informationssamhällets tjänster och digitala tjänster för användare och/eller för maskin-till-maskin-kommunikation eller annat utan att beakta vem som är användare i det specifika fallet. Denna logik bör även omfatta s.k. privata nät (private networks) och specialiserade tjänster (specialised services).

Regionen efterfrågar harmoniserade regelverk, vilka utvecklar grundläggande nivåer av digitala nät, som förbättrar förutsättningarna av den digitala användningen för invånare, företag och av allmänt tillgängliga offentliga tjänster samt att samverkande digitala nät skapar förutsättningar för ökad inkludering och i stor utsträckning kan omhänderta de utmaningar som finns, inte minst när det gäller tillförlitlighet och säkerhet.

Det är positivt att användarens (konsumentens) rättigheter bekräftas och stärks.

Det är positivt att ”universal service” kompletteras med att även ta hänsyn till exempelvis socioekonomiska faktorer, funktionsvariation, samt att det även kan anpassas utifrån användarförmåga och/eller lokala förutsättningar.

Region Kalmar län delar uppfattning att resilienta digitala nät är viktigt och delar uppfattning om att den frågan behöver både ha ett pan-europeiskt perspektiv samt lyftas fram särskilt i förslaget. Däremot vill regionen gärna se att motståndskraftiga digitala nät även avser vardaglig användning, utan att det uppstår en kris, och att detta förtydligas i förslagets delar om resilienta nät.

Samtidigt vill regionen uppmärksamma så resilienta digitala nät utgår från användaren och den digitala användningen som användaren har behov av så omfattningen av resilienta nät även inkluderar användarens utrustning.

Det är positivt med ökande harmonisering av spektrumutveckling och att det inkluderar trådlösa nät, mobila nät och satellitnät. Regionen ser att detta kan påskynda företagens konkurrenskraft och bidra till hållbar regional utveckling.

Användningen av ”Wholesale”, i andra sammanhang än för accessprodukt av historisk hänsyn, som skäl till särskilda regelverk och anpassningar främst för skyldigheter gällande som exempel ”general authorisation” och därmed särskilja mellan digitala nät som tillhandahåller samhällets informationstjänster och digitala tjänster ser regionen som olyckligt då det riskerar att påverka marknaden för digitala nät och potentiellt snedvrider konkurrensen.

Att ”Wholesale” används som affärslogik och del av värdekedja inom digitala nät ser regionen däremot som nödvändigt för en effektiv tillgång till digitala nät och en följd av en marknadsdriven utveckling. Denna affärsmodell kan vara en del av lösningar inte minst i geografiska områden där efterfrågan inte är marknadsmässig för flera parallella digitala nät.

Incitamentet att nyttja ”wholesale” som affärslogik bör drivas av efterfrågan och marknadssituation inte av särskiljande förutsättningar som ges av regelverk.

Det är positivt att förslaget innehåller den förändringen att mikroföretag och civilsamhälle (”non-profit”) likställs med konsumenter vid ingående av avtal om publika elektroniska kommunikationstjänster.

Region Kalmar län uppmanar till utveckling av perspektiv som stödjer; “For the Member States, the national regulatory and other competent

authorities, and the stakeholders, the connectivity objective translates, on the one hand, into aiming for the highest capacity networks and services economically sustainable in a given area, and, on the other hand, into pursuing territorial cohesion, in the sense of convergence in capacity available in different areas.”

I detta sammanhang lyfter regionen gärna fram en cyklisk process med regionala behovsanalyser, systemanalyser, marknadsanalyser och åtgärdsval som grund för ett arbetssätt vilket bör främja både goda planeringsförutsättningar för aktörer inom digitala nät, bidra till den hållbara regionala utvecklingen samt en god samhällsekonomisk utveckling.

Det är positivt med införande av “Single passport” för att underlätta en gemensam inre marknad.

”General authorisation” är en god utveckling. Rimligen borde för marknadens aktörer som söker leverantörer av elektroniska kommunikationsnät och/eller kommunikationstjänster. Men även för ”end-user” som kan se detta som en trygghetsparameter i val av leverantör.

Dock bör det uppmuntras att det utvecklas en hög grundnivå för ”general authorisation” så det inte blir kvantitet framför kvalitet inom digitala nät som är drivkraften. ”General authorisation” bör vara en vägledning för att informationssamhällets tjänster och digitala tjänster kan göras tillgängliga och användas över digitala nät vilket kan ge användare en ökad trygghet i sin digitala användning och för leverantörer av dessa tjänster att de digitala har minst den nivå som definieras av ”general authorisation”.

Att “single passport” och “general authorisation” tillsammans bidrar till och ger förutsättningar för en förbättrad inre marknad.

Det är positivt med att lyfta fram krav på ”interoperabilitet” och ”interconnection”, för hela värdekedjan inom digitala nät, samtidigt som det är av stor betydelse att efterlevnaden och uppföljningen av att detta fungerar på marknadsmässiga grunder blir viktigt.